



EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 2.12.2020
COM(2020) 713 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Zajištění spravedlnosti v EU – Strategie evropského justičního vzdělávání na období
2021–2024**

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zajištění spravedlnosti v EU – Strategie evropského justičního vzdělávání na období 2021–2024

1. Úvod

Lisabonská smlouva poskytla Evropské unii (EU) pravomoci k zajišťování podpory justiční spolupráce v občanských a trestních věcech prostřednictvím „dalšího vzdělávání soudců a soudních zaměstnanců“¹. Od té doby justiční vzdělávání v oblasti práva EU zlepšilo **správné a jednotné uplatňování práva EU** a vybudovalo **vzájemnou důvěru v přeshraničním soudním řízení**, což přispělo k rozvoji prostoru práva EU.

Sdělení Komise z roku 2011 nazvané Budování důvěry v celoevropskou justici – nový rozměr justičního vzdělávání² přineslo v organizaci justičního vzdělávání v EU **zásadní změnu** z hlediska přístupu i rozsahu. Zatímco většina soudců a státních zástupců v EU, kteří se v roce 2010 zapojili do průzkumu³, se nikdy nezúčastnila justičního vzdělávání v oblasti práva EU nebo práva jiného členského státu, od přijetí sdělení tak učinila více než polovina všech právníků v EU (více než 1 milion).

Hodnocení **Strategie evropského justičního vzdělávání na období 2011–2020** (zveřejněné v roce 2019)⁴ a výroční zprávy o evropském justičním vzdělávání⁵ ukazují, že strategie celkově dosáhla většiny svých cílů. Stěžejního cíle poskytnout polovině všech právníků (tj. 800 000 osobám) vzdělání v oblasti práva EU mezi lety 2011 a 2020 bylo dosaženo v roce 2017. Tato strategie pomohla rozšířit počet vzdělávacích činností, ale také podpořila nové typy činností, jako jsou výměnné programy. Pro několik kategorií právníků, zejména soudce a státní zástupce, pomohla vzdělávání v oblasti práva EU zlepšit. Rovněž vybudovala kapacity sítí, jako je Evropská síť pro justiční vzdělávání, a posílila síť a poskytovatele vzdělávání na úrovni EU.

V návaznosti na tyto úspěchy je nyní zásadní, aby justiční vzdělávání zůstalo na čelním místě v programu EU a bylo **dále posíleno**.

EU čelí řadě nových vývojových trendů a výzev, které je třeba řešit justičním vzděláváním, včetně zhoršujícího se stavu právního státu a útoků na základní práva v některých členských státech, exponenciální digitalizace našich společností a vyhlídky na členství v EU pro západní Balkán. Úroveň účasti ve vzdělávání se navíc v jednotlivých členských státech a mezi

¹ Ustanovení čl. 81 odst. 2 písm. h) a čl. 82 odst. 1 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie.

² KOM(2011) 551 v konečném znění.

³ Justiční vzdělávání v členských státech EU, studie Evropského parlamentu (IPOL-JURI-ET(2011)453.198).

⁴ *Evaluation of the 2011-2020 European judicial training strategy* (Hodnocení Strategie evropského justičního vzdělávání na období 2011–2020), pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2019) 380).

⁵ Zprávy Generálního ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele Evropské komise

justičními profesemi stále značně liší. To může mít negativní dopad na jednotné a účinné uplatňování práva EU.

Toto sdělení vychází ze získaných poznatků a z nového vývoje od roku 2011. Zohledňuje výsledky hodnocení strategie na období 2011–2020 provedeného Komisí a výsledky rozsáhlých veřejných konzultací, které Komise provedla v roce 2018⁶. Stanoví komplexní strategii pro další zlepšení vzdělávání justičních pracovníků v oblasti práva EU prostřednictvím rozšíření politických opatření o nová témata, profese a zeměpisné oblasti, řešením nových výzev a stanovením nových cílů na období 2021–2024.

2. PRUŽNÁ REAKCE NA VZNIKAJÍCÍ POTŘEBY TÝKAJÍCÍ SE VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI PRÁVA EU

Odborníci z praxe v oblasti justice musí být schopni přizpůsobit se novému vývoji, a to i v oblasti práva EU. Je proto důležité pružně reagovat na vznikající potřeby týkající se vzdělávání v oblasti práva EU.

Justiční vzdělávání na podporu společné kultury právního státu

Dodržování zásad právního státu je klíčové pro účinné uplatňování práva EU a pro vzájemnou důvěru mezi členskými státy a jejich justičními orgány. Podstatou právního státu je účinná soudní ochrana, která vyžaduje nezávislost, kvalitu a účinnost vnitrostátních soudních systémů. **Odborníci z praxe v oblasti justice hrají při dodržování zásad právního státu zásadní roli.** Měli by sledovat *acquis* EU v této oblasti, včetně rychle se rozvíjející judikatury Soudního dvora Evropské unie (SDEU), aby je mohli uplatnit ve své práci. Kvalitně vzdělaní odborníci a jejich sítě hrají důležitou roli při posilování kultury právního státu a prosazování jeho zásad⁷, přičemž na prvním místě je zásada soudní nezávislosti.

Uplatňování základních práv

Vnitrostátní soudci a další odborníci z praxe v oblasti justice hrají zásadní úlohu při zajišťování účinného uplatňování **Listiny základních práv EU**, jakož i při zajišťování toho, aby byla práva stanovená v Listině skutečnou součástí každodenního života lidí.

Mělo by se jim dostat speciálního vzdělání o uplatňování Listiny, jejím rozsahu působnosti a konkrétních právech, jako je ochrana údajů⁸, ale také o jejím vztahu k vnitrostátnímu právu a její vzájemné provázanosti s Evropskou úmluvou o lidských právech. Vzdělávání v oblasti Listiny by mělo být v příslušných případech začleněno do vzdělávacích modulů týkajících se různých oblastí práva EU⁹.

⁶ https://ec.europa.eu/info/consultations/training-justice-professionals-eu-law-evaluation_cs.

⁷ Sdělení Komise, Posilování právního státu v rámci Unie: akční plán (COM(2019) 343 final) a Zpráva o právním státu 2020: stav právního státu v Evropské unii (COM(2020) 580 final).

⁸ Viz obecné nařízení o ochraně osobních údajů, směrnice o prosazování práva a nedávná judikatura SDEU, např. rozsudek ze dne 8. dubna 2014, Digital Rights, spojené věci C-293/12 a C-594/12; rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Tele2 Sverige, C-203/15.

⁹ Sdělení Komise, Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU (COM(2020) 711 final).

Zintenzivnění digitalizace justice

Justiční vzdělávání musí připravit pracovníky v oblasti justice na **digitalizaci** a využívání **umělé inteligence**¹⁰. Vývoj v této oblasti stále více ovlivňuje všechny aspekty našeho života. Pandemie COVID-19 prokázala, že justiční systémy se musí situaci rychle přizpůsobit prostřednictvím digitalizace. Odborníci z praxe v oblasti justice si musí být vědomi dopadu, který mají **digitální nástroje a technologie** na řešené případy, a být připraveni je řádně používat v každodenní praxi, včetně přeshraničních řízení¹¹. Musí zajistit přiměřenou ochranu práv jednotlivců a osobních údajů v digitálním prostoru, zejména aby strany měly přístup ke spisům a mohly se účastnit soudních jednání.

Přizpůsobování se vývoji právních předpisů EU

Evropské justiční vzdělávání by mělo odborníkům z praxe v oblasti justice umožnit **vnímat úlohu práva EU** v jejich každodenní praxi, **zajistit jeho plný účinek** a zabezpečit **dodržování práv a povinností** vyplývajících z práva EU ve vnitrostátních soudních řízeních. Je také důležité, aby sledovali vývoj práva EU. Nové právní předpisy a vývoj judikatury Soudního dvora EU vyžadují příslušné vzdělávání, které zajistí, že budou naplněny jejich zamýšlené účinky a že justiční pracovníci získají potřebné znalosti a dovednosti.

To platí zejména pro klíčové nástroje EU pro **přeshraniční justiční spolupráci**. Zřízení **Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO)** má rovněž značné důsledky, pokud jde o vzdělávání státních zástupců, soudců a obhájců. Strategie by měla zejména posílit vzdělávání těchto profesí, pokud jde o právní základ Úřadu evropského veřejného žalobce, úpravu vnitrostátních právních systémů a justičních struktur, vztahy úřadu EPPO s dalšími subjekty a agenturami EU činnými v oblasti ochrany finančních zájmů EU, jako jsou agentury EUROJUST a EUROPOL a úřad OLAF, jakož i uplatňování právních nástrojů EU používaných úřadem EPPO v přeshraniční justiční spolupráci.

V oblasti **bezpečnosti** zůstávají klíčovými tématy pro vzdělávání boj proti terorismu a organizované trestné činnosti (včetně obchodování s lidmi palnými zbraněmi a nelegálními drogami), předcházení radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu a boj proti ní a boj proti praní peněz.

U odborníků z praxe v oblasti justice, kteří jsou v kontaktu s **oběťmi**, by se vzdělávání mělo zaměřit na zlepšení poskytování podpory obětem a komunikace s nimi, zejména s ohledem na potřeby nejzranitelnějších osob¹². Měli by také vědět, jak identifikovat **zneužívání soudních sporů** a používat k jeho řešení dostupné nástroje.

Témata jako **práva dětí**¹³, práva osob se **zdravotním postižením** a přizpůsobení justičních systémů těmto cílovým skupinám, specifické problémy, kterým čelí oběti genderově

¹⁰ V souladu se sdělením Komise o digitalizaci justice v EU (COM(2020) 710 final).

¹¹ Závěry Rady o přístupu ke spravedlnosti – využití příležitostí, jež nabízí digitalizace (2020/C 342 I/01).

¹² Sdělení Komise, Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025) (COM(2020) 258 final).

¹³ Připravovaná strategie EU týkající se práv dítěte (má být přijata v roce 2021).

podmíněného násilí¹⁴, ale také rovnost a **zákaz diskriminace** vyžadují specializované vzdělávání a zavedení dalších kurzů.

Prioritou je zajištění **práv spotřebitelů** prostřednictvím dalšího vzdělávání¹⁵ v oblasti hmotného i procesního práva¹⁶, což dokládá i šíření nezákonných praktik zjištěných během pandemie COVID-19¹⁷. Musí být zaručeno účinné požívání **občanských práv** EU, a to i v prostoru volného pohybu.

Je zapotřebí vzdělávání pro velký počet odborníků podílejících se na provádění pravidel **jednotného trhu**¹⁸, včetně těch, které mají zvláštní význam pro podnikání, jako jsou pravidla chránící investice v rámci EU¹⁹, částečně proto, aby byla zajištěna důvěra investorů. Rovněž by mělo být k dispozici vzdělávání o **právu společností EU**, zejména o digitálních nástrojích a procesech, přeshraničních přeměnách a fúzích/rozděleních společností a o právních předpisech EU v oblasti hospodářské soutěže pro ty, kteří to potřebují.

Uplatňování **právních předpisů** EU v oblasti **životního prostředí** navíc vyžaduje odborné znalosti a další vzdělávání.

Vybavení odborníků pro řešení nových problémů

Nové formy terorismu, násilného extremismu a počítačové kriminality, jakož i pandemie COVID-19 mají dopad nejen na životy jednotlivců a podniků, ale také na vnitrostátní justiční systémy, které se musí přizpůsobit. Pandemie zejména změnila *modus operandi* zločinců, což vedlo k významnému nárůstu trestných činů zahrnujících počítačovou kriminalitu, trestné činnosti na internetu a oblast zdraví²⁰. Odborníci z praxe v oblasti justice musí na tyto změny reagovat²¹. Nové způsoby práce také vytvářejí výzvy v oblasti pracovního a sociálního práva. Měly by být rychle zorganizovány a zpřístupněny **nové nabídky v oblasti vzdělávání**, jak tomu bylo nedávno v případě počítačové kriminality a azylu.

¹⁴ Viz příručka Mezinárodního výboru právníků na téma *Women's access to justice for gender-based violence* (Přístup žen ke spravedlnosti, pokud jde o genderově podmíněné násilí): <http://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/03/Universal-Womens-access-to-justice-Publications-Practitioners-Guide-Series-2016-ENG.pdf>

¹⁵ Celoživotní vzdělávání odborníků.

¹⁶ To zahrnuje vzdělávání o jednotlivých mechanismech spolupráce při prosazování práva, např. podle nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele (nařízení (EU) 2017/2394).

¹⁷ Např. nepoctiví obchodníci, kteří se uchylují k nekalým obchodním praktikám, masivní rušení letů bez dodržování práv spotřebitelů na náhradu.

¹⁸ Sdělení Komise, Dlouhodobý akční plán pro lepší provádění a prosazování pravidel jednotného trhu (COM(2020) 94 final).

¹⁹ Sdělení Komise, Ochrana investic v rámci EU (COM(2018) 547 final).

²⁰ Např. kybernetické útoky v oblasti zdraví, obchod s padělanými zdravotnickými výrobky, podvody zahrnující ochranné pomůcky nebo testy na COVID-19 a nelegální likvidace hygienického odpadu.

²¹ <https://www.cepol.europa.eu/media/news/cepol-issues-fast-track-needs-analysis-impact-covid-19-law-enforcement-training>

Opatření pro poskytovatele vzdělávání:

- zajistit, aby vzdělávání o *acquis* EU v oblasti **právního státu** a **základních práv** stanovené ve Smlouvách EU a v Listině základních práv bylo systematicky dostupné v nabídce dalšího vzdělávání pro soudce a další justiční pracovníky,
- **začlenit právo EU**, včetně Listiny základních práv, do vzdělávacích činností v oblasti vnitrostátního práva a případně uspořádat zvláštní vzdělávací kurzy o právu EU,
- zajistit vzdělávání zaměřené na zlepšení povědomí a dovedností v oblasti **digitalizace** a **umělé inteligence** a účinného využívání digitalizovaných soudních postupů a evidence,
- zajistit účinné vzdělávání týkající se **nových právních předpisů EU** a **vývoje judikatury**, včetně nástrojů přeshraniční justiční spolupráce a úřadu EPPO,
- zaměřit vzdělávání na ochranu **práv jednotlivců v digitálním prostoru** (např. ochrana údajů, soukromí, zákaz diskriminace, ochrana před on-line genderově podmíněným násilím, smluvní právo, práva spotřebitele) a na **práva konkrétních skupin** (např. dětí, osob se zdravotním postižením, obětí genderově podmíněného násilí, rasismu a diskriminace),
- **monitorovat** potřeby vzdělávání a **přizpůsobit** osnovy novým výzvám.

Opatření pro Komisi:

- **podporovat vzdělávání týkající se práva EU** pro odborníky z praxe v oblasti justice, a to v souladu s jejich potřebami,
- pokračovat ve spolupráci s **Radou Evropy** v oblasti vzdělávání, které zahrnuje Listinu základních práv EU.

3. NEZBYTNÉ SOUČÁSTI VZDĚLÁVÁNÍ ODBORNÍKŮ NAD RÁMEC PRÁVA EU

Evropské justiční vzdělávání by mělo jít nad rámec právního vzdělávání a podporovat rozvoj odborných **dovedností**. Zákony a právní principy nefungují ve vzduchoprázdnu, a proto musí odborníci z praxe v oblasti justice získat multidisciplinární schopnosti.

I když jde o odpovědnost na vnitrostátní úrovni, má vzdělávání v oblasti „**profesních dovedností soudců**“²² zásadní význam pro účinnost soudnictví, vztah důvěry mezi justičními systémy a veřejností a důvěru mezi odborníky v oblasti přeshraniční spolupráce. Mezi klíčová témata vzdělávání pro **soudce** patří chování soudců, odolnost, podvědomé předsudky, projednávání věci včetně ústního jednání a jejich vůdčí schopnosti.

Kromě toho, k získání nezbytného know-how, postojů a odborných znalostí potřebují **všichni odborníci z praxe v oblasti justice** vzdělávání zaměřené na **znalosti a dovednosti mimo oblast práva**, jako jsou např. znalosti a dovednosti v oblasti behaviorální vědy, psychologie, antropologie, ekonomie a kognitivní lingvistiky.

²² Tj. soubor dovedností a postojů soudců.

Rozvoj **jazykových dovedností v oblasti právní terminologie** je nezbytný pro umožnění plynulého dialogu mezi odborníky, což zase podporuje vzájemnou důvěru v přeshraniční soudní řízení. Zvládnutí cizích jazyků pomáhá odborníkům z praxe v oblasti justice porozumět cizím právním systémům a pojmům a zvyšuje účast na přeshraničních vzdělávacích činnostech.

Komise podporuje pokročilé a technické jazykové vzdělávání v oblasti právní terminologie, které doplňuje vnitrostátní nabídku, a podporuje kombinaci jazykových a právních aspektů v takovémto vzdělávání, které se ukázalo jako účinné.

Opatření pro poskytovatele vzdělávání:

- začlenit „**profesní dovednosti soudců**“ a **dovednosti a znalosti mimo oblast práva** do vnitrostátních programů dalšího vzdělávání,
- nabídnout kurzy **cizích jazyků se zaměřením na právní terminologii**, zejména pro odborníky zabývající se přeshraničními případy.

Opatření pro Komisi:

- poskytovat finanční podporu **přeshraničnímu vzdělávání v jiných než právních oblastech**, pokud je spojeno s právním vzděláváním.

4. ČETNĚJŠÍ, ŠIRŠÍ A CÍLENĚJŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO JUSTIČNÍ PRACOVNÍKY

Sdělení z roku 2011 se zaměřilo zejména na celkový cíl zvýšit počet proškolených právních odborníků, a tím vytvořit nezbytný impuls. To bylo samo o sobě úspěšnou hnací silou změn. Hodnocení strategie vzdělávání však zdůraznilo některé problémy, jako jsou rozdíly ve výsledcích mezi profesemi a zeměmi. To vyžaduje přístup, který stanoví **nové a ambiciózní (přestože diferencované) cíle**, které budou lépe **přizpůsobeny** potřebám vzdělávání a úrovni účasti příslušných profesí na vzdělávání v oblasti práva EU.

Účast na dalším vzdělávání v oblasti unijního práva v EU (%)

Profese	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Soudci a státní zástupci	24,62 %	23,04 %	24,00 %	29,11 %	28,10 %	38,03 %	48,22 %	54,6 %	55,70 %
Zaměstnanci soudů a státních zastupitelství	1,75 %	0,90 %	1,52 %	1,32 %	2,06 %	2,39 %	3,23 %	4,14 %	6,40 %
Právníci	1,79 %	1,73 %	5,04 %	5,28 %	3,54 %	4,11 %	4,88 %	4,82 %	3,36 %
Notáři	11,36 %	5,75 %	10,37 %	15,31 %	18,07 %	13,89 %	27,03 %	22,35 %	26,03 %
Soudní	3,57 %	4,02 %	3,12 %	8,29 %	5,67 %	7,57 %	9,55 %	12,77 %	16,19 %

vykonavatelé									
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Zdroj: Evropská komise (EU-28, kromě roku 2019: EU-27, jelikož nebyly získány údaje ze Spojeného království; údaje z výročních zpráv o evropském justičním vzdělávání²³).

Celkově by se vzdělávání v oblasti práva EU mělo účastnit **více justičních pracovníků** a poskytovatelé vzdělávání by měli **zlepšit nabídku vzdělávání v oblasti práva EU**, ať už na úrovni vnitrostátní nebo přeshraniční, a to bez ohledu na to, zda je či není (spolu)financováno z prostředků EU. To platí pro všechny justiční pracovníky, kteří právo EU uplatňují, zejména pro soudce, státní zástupce a soudní úředníky, ale také pro profese, jako jsou právníci, notáři, soudní vykonavatelé, mediátoři, soudní tlumočníci/překladaatelé či soudní znalci, a v určitých situacích i pro zaměstnance věznic a probační úředníky.

Cíle přizpůsobené na míru

Soudci a státní zástupci jsou hlavními garanty řádného uplatňování práva EU na vnitrostátní úrovni²⁴. Pokud jde o vzdělávání v oblasti práva EU, měli by zůstat **hlavní cílovou skupinou**. Soudci uplatňují právo EU z moci úřední, zavádějí do praxe zásady přednosti a přímého účinku a předkládají předběžné otázky Soudnímu dvoru EU. Státní zástupci musí znát a uplatňovat příslušné části *acquis* EU v oblasti spravedlnosti, včetně procesních práv podezřelých a obviněných v trestním řízení, ochrany finančních zájmů EU a nových pravidel fungování po vytvoření úřadu EPPO.

Zaměstnanci soudů a státních zastupitelství mají zásadní význam pro řádné fungování justičních systémů. Někteří se podílejí na přípravě a výkonu soudních rozhodnutí, na přeshraničním doručování písemností, evropských platebních rozkazech, evropských zatýkacích rozkazech a dalších přeshraničních postupech. To vyžaduje širokou škálu vzdělávacích kurzů v oblasti práva EU, které by měly být přesně přizpůsobeny zjištěným potřebám. Komise podporuje vytváření sítí všech poskytovatelů vzdělávání pro soudní úředníky na vnitrostátní i evropské úrovni, aby mohli sdílet osvědčené postupy a rozšiřovat vnitrostátní nabídky vzdělávání.

Právníci hrají zásadní roli při praktickém uplatňování práva EU v mnoha soudních řízeních, ať už vnitrostátních nebo přeshraničních, občanských, rodinných, správních nebo trestních. Je také na nich, aby v konkrétních právních situacích vznášeli otázky související s právem EU. Musí si udržovat přehled o nejnovějším vývoji *acquis* EU. Je proto nezbytné zaměřit se na vzdělávání právníků v soukromé praxi a na jejich poskytovatele vzdělávání.

Notáři pomáhají zajistit účinek právních předpisů EU v oblastech, které jsou relevantní pro jednotlivce a podniky, jako je dědictví, mediace, insolvence a boj proti praní peněz. To by se mělo lépe promítnout do obsahu vzdělávání, přičemž by se zároveň mělo podporovat používání interaktivních metodik, včetně elektronického vzdělávání.

²³ Viz poznámka pod čarou 5 a zpráva z roku 2020, https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/training-legal-practitioners-and-training-practices_cs.

²⁴ To se týká všech jurisdikcí, včetně těch správních.

Soudní vykonavatelé se podílejí na přeshraničním výkonu soudních rozhodnutí, například pokud jde o evropské drobné nároky a přeshraniční vymáhání majetku. I když se jejich profesní postavení a pozadí liší, jedná se ve zhruba třetině členských států o zaměstnance soudů. Tyto osoby potřebují další vzdělávání o příslušných právních předpisech EU, aby bylo zajištěno, že je budou při plnění svých každodenních úkolů správně používat.

Zlepšení vzdělávání v oblasti práva EU v rámci jiných profesí

Tam, kde se strategie prolíná s evropským systémem vzdělávání a výcviku v oblasti prosazování práva²⁵ se ukázalo užitečné vyvinout a propagovat společné vzdělávací materiály a společné vzdělávací kurzy pro státní zástupce, soudce a vyšetřovatele. V této souvislosti je vítána plodná spolupráce mezi Evropskou sítí pro justiční vzdělávání a Agenturou Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), která by mohla být dále rozvíjena.

Zaměstnanci věznic a probační úředníci jsou novou cílovou skupinou, protože jejich vzdělání je zásadní pro dodržování základních práv během zadržení (zejména v souvislosti s evropskými zatýkácími rozkazy²⁶) a upevnění jejich klíčové úlohy při prevenci radikalizace ve věznicích a při zajišťování úspěchu rehabilitačních programů. Rovněž musí mít povědomí o politikách EU, zejména pokud jde o převozy vězňů, probaci, alternativní tresty, dohled, právní předpisy týkající se drog a další otázky související s věznicemi²⁷.

Rovněž **další justiční pracovníci**, jako jsou mediátoři²⁸, soudní znalci²⁹, insolvenční správci³⁰ a soudní tlumočníci/překladatelé³¹, stále častěji potřebují znalosti a schopnosti v oblasti uplatňování práva EU. Vhodné vzdělávání v oblasti práva EU by mělo zvýšit kvalitu jejich přínosu pro postupy soudnictví.

Opatření pro všechny zúčastněné strany:

Do roku 2024 by další vzdělávání v oblasti práva EU mělo každý rok absolvovat:

- 65 % soudců a státních zástupců,
- 15 % zaměstnanců soudů a státních zastupitelství, kteří potřebují znalosti v oblasti práva EU,

²⁵ Viz sdělení Komise (COM(2013) 172).

²⁶ Viz rozsudek ze dne 5. dubna 2016, PPU Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15, rozsudek ze dne 25. července 2018, PPU ML, C-220/18 a rozsudek ze dne 15. října 2019, Dorobantu, C-128/18.

²⁷ Protidrogová agenda a akční plán EU na období 2021–2025 (COM(2020) 606).

²⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 136, 24.5.2008, s. 3).

²⁹ Závěry Rady a akční plán týkající se dalšího postupu za účelem vytvoření evropského prostoru forenzních věd (10128/16).

³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 19) a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční) (Úř. věst. L 172, 26.6.2019, s. 18).

³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (Úř. věst. L 280, 26.10.2010, s. 1).

- 15 % právníků³²,
- 30 % notářů,
- 20 % soudních vykonavatelů.

Opatření pro síť:

- **Evropská síť pro justiční vzdělávání** – vytvořit síť všech poskytovatelů vzdělávání pro soudní úředníky za účelem výměny odborných znalostí a osvědčených postupů³³,
- **Evropská síť akademií pro vzdělávání vězeňského personálu (EPTA)** – rozšířit svoji činnost na všechny členské státy³⁴, zmapovat potřeby vzdělávání související s právem EU a formulovat odpovídající reakci,
- **Evropská organizace pro probaci (CEP)** – dále pracovat na vzdělávání.

5. PODPORA VYSOCE KVALITNÍCH A ÚČINNÝCH VZDĚLÁVACÍCH ČINNOSTÍ

Poskytování justičního vzdělávání není samoučelné. Je rovněž zásadní, aby k dosažení svých cílů bylo vzdělávání dostatečně **kvalitní**. Dobrá metodika je nezbytná od fáze návrhu až po realizaci a hodnocení. Aby poskytovatelé vzdělávání mohli pružně reagovat na každodenní problémy odborníků z praxe, musí neustále monitorovat **potřeby vzdělávání** z pohledu vnitrostátních i evropských zúčastněných stran.

Odborníci z praxe v oblasti justice musí být vystaveni **různým formám učení**: reflexnímu, koncepčnímu, experimentálnímu a konkrétnímu. Jejich vzdělávání by mělo zahrnovat kombinaci pobytových akcí s **osobní účastí**, nástrojů **elektronického učení** a profesní přípravy **na pracovišti**. Pro rozvoj dovedností a postojů a pro budování vzájemné důvěry jsou nezbytné vzdělávací činnosti s osobní účastí (včetně přeshraničních) umožňující svobodné diskuse v atmosféře důvěry a respektu. Měly by pokračovat, jakmile to hygienická situace dovolí. Vzdělávání na úrovni EU by mělo také pomoci s pilotním testováním nových přístupů, jako jsou **hybridní** formáty (kombinující akce s osobní účastí a on-line vzdělávání) a vzdělávání s osobní účastí **napříč profesemi** týkající se konkrétních témat, která mají pro ně význam.

Aby bylo možné se přizpůsobit různým účastníkům vzdělávání a jejich možnostem, měly by se používat **různé dostupné** vzdělávací nástroje a formáty. Vzdělávání by mělo lépe využívat **nové technologie**³⁵ k oslovení širšího publika a k podpoře kvality vzdělávání. Tuto potřebu zvyšuje pokračující pandemie a přechod od akcí s osobní účastí k on-line vzdělávání.

³² Při monitorování vzdělávání právníků budou zohledněny potíže se shromažďováním údajů.

³³ Komise vítá rozhodnutí Evropské sítě pro justiční vzdělávání rozšířit své cílové skupiny na zaměstnance soudů a státních zastupitelství.

³⁴ Stávající členové z EU: Rakousko, Belgie, Bulharsko, Česko, Německo, Estonsko, Španělsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Lotyšsko, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Švédsko.

³⁵ Např. virtuální vzdělávání s osobní účastí, interaktivní virtuální učebna, virtuální realita, virtuální vzdělávací prostředí přístupné pomocí digitálních zařízení, rozšířená realita: prostředí skutečného světa vylepšené počítačově generovanými vjemovými informacemi, smíšená realita: virtuální prvky přidané do reality.

Elektronické vzdělávání nejvyšší kvality a přístup k **elektronickým zdrojům** práva EU by se měly stát realitou pro všechny profesionály. Měly by doplňovat a násobit výhody akcí s osobní účastí díky nejmodernějším materiálům a samostatným vzdělávacím nástrojům, aby bylo možné co nejlépe využít e-justice.

Akce na vnitrostátní úrovni nemohou mít stejný účinek jako **přeshraniční činnosti**. Prioritou zůstávají všeobecné a specializované přeshraniční výměny soudců, státních zástupců a předsedů soudů. Posilují společnou evropskou justiční kulturu, budují důvěru a podporují jednotné uplatňování práva EU. Výměny by měly účastníkům přinést hmatatelnou přidanou hodnotu a znásobit účinky v odborném prostředí.

Veškeré vzdělávání by mělo prokázat, že dosáhlo svých cílů. **Hodnocení** by mělo kromě spokojenosti účastníků posoudit také nabytí znalostí a dovedností, změny postojů a dopady na odborný výkon³⁶.

Opatření pro poskytovatele vzdělávání:

- důsledněji dodržovat **doporučení** uvedená v publikaci *Advice for training providers* (Pokyny pro poskytovatele vzdělávání)³⁷ a v publikaci Evropské sítě pro justiční vzdělávání *Handbook on judicial training methodology in Europe* (Příručka k metodice justičního vzdělávání v Evropě)³⁸,
- každoročně organizovat **přeshraniční vzdělávací činnosti** pro nejméně 5% všech soudců a státních zástupců; podporovat zapojení nových účastníků,
- nabízet interaktivní, praktické a přístupné **elektronické vzdělávání** pro všechny účastníky vzdělávání, které je přesně přizpůsobeno cílům vzdělávání,
- prozkoumat dále potenciál **moderních postupů**, jako jsou virtuální vzdělávání s osobní účastí a řešení využívající rozšířenou realitu,
- více využívat **elektronické vzdělávání v kostce** (krátké, aktuální a úzce zaměřené) k řešení okamžitých potřeb justičních pracovníků v souvislosti s konkrétním případem,
- zajistit, aby byli **školitelé připraveni** plně využít potenciálu metod elektronického učení,
- **vyhodnotit** každou vzdělávací činnost na základě spokojenosti účastníků, jejich rozšířených dovedností a případně dopadu na jejich výkon.

Opatření pro Komisi:

- ve vhodných případech použít pro činnosti podporované EU **společný hodnotící formulář**,

³⁶ Viz Evropská síť pro justiční vzdělávání, Pokyny k hodnocení postupů justičního vzdělávání; <https://bit.ly/2UDmqtX>

³⁷ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=9f252d82-8ef4-4f6e-b562-372f9fa50096>

³⁸ <http://www.ejtn.eu/Methodologies--Resources/Training-Methods>

- začlenit „evropskou vzdělávací platformu“ do portálu evropské e-justice³⁹, který je ústředním úložištěm informací týkajících se vzdělávacích činností pro justiční pracovníky a jednotným přístupovým bodem k získání materiálů pro samostudium o právu EU.

6. PODPORA JUSTIČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ MLADÝCH ODBORNÍKŮ

V průběhu počátečního vzdělávání by měly být novým justičním pracovníkům poskytnuty **základy ohledně právního systému a právní kultury EU**⁴⁰. To by jim mělo pomoci k většímu praktickému porozumění úlohy práva EU ve vnitrostátních právních systémech, *acquis* v oblasti právního státu a jejich úlohy jakožto evropských odborníků z praxe v oblasti justice. V rámci případného počátečního vzdělávání by proto měl být věnován dostatek času kvalitnímu vzdělávání v oblasti práva EU, základních práv, právního státu, „profesních dovedností soudců“ a jazykových dovedností. Vzdělávání týkající se systémových prvků práva EU⁴¹ by mělo být standardní praxí.

Opatření pro poskytovatele vzdělávání:

- zajistit, aby každý **program počátečního vzdělávání** obsahoval moduly o právu EU, které jsou součástí vzdělávání o vnitrostátním právu, případně jsou k dispozici i samostatně,
- začlenit ***acquis* EU v oblasti právního státu a Listiny základních práv EU a také „profesních dovedností soudců“** do standardní nabídky počátečního justičního vzdělávání pro nové odborníky z praxe,
- zajistit, aby se každý budoucí nebo nově jmenovaný soudce a státní zástupce v průběhu svého počátečního vzdělávání zúčastnil **přeshraniční výměny**,
- zajistit, aby se **výměny určené budoucím a nově jmenovaným soudcům a státním zástupcům**⁴² v rámci programu AIAKOS Evropské sítě pro justiční vzdělávání staly standardní součástí nabídky počátečního vzdělávání. S jejich organizací by měly pomáhat vnitrostátní orgány pro justiční vzdělávání,
- zajistit, aby se **jazykové kurzy zaměřené na právní terminologii** staly standardní součástí nabídky počátečního vzdělávání.

7. POSÍLENÍ SDÍLENÉ ODPOVĚDNOSTI

Odpovědnost za justiční vzdělávání je sdílena mezi členskými státy, poskytovateli vzdělávání, vnitrostátními a evropskými profesními organizacemi v oblasti justice a Evropskou unií. **Od všech zúčastněných je vyžadováno větší odhodlání.**

³⁹ https://e-justice.europa.eu/content_european_training_platform-37158-cs.do

⁴⁰ Vzdělávání pro budoucí nebo nově jmenované odborníky.

⁴¹ Obecné zásady práva EU a opravné prostředky, role SDEU, fungování justiční spolupráce, informace o tom, kde najít příslušné informace a formuláře atd.

⁴² Program AIAKOS sdružuje budoucí nebo nově jmenované soudce z různých členských států v instituci pro justiční vzdělávání nebo na soudech/státních zastupitelstvích, aby podpořil vzájemné porozumění různým evropským justičním kulturám a systémům a zvýšil jejich povědomí o evropské dimenzi jejich (budoucí) práce.

Primární odpovědnost mají zúčastněné strany na vnitrostátní úrovni

Klíčovými aktéry při zajišťování toho, aby poskytované vzdělávání odpovídalo **potřebám odborníků z praxe**, jsou vnitrostátní poskytovatelé vzdělávání, ministerstva spravedlnosti, rady pro soudnictví a státní zastupitelství a orgány regulovaných povolání. Aby se justiční pracovníci mohli vzdělávání zúčastnit, musí být k dispozici náležitá **zdroje**, pokud jde o rozpočet, personál zajišťující vzdělávání a časové možnosti. Stanovení povinných vzdělávacích kvót může zajistit, že vzdělávání bude považováno za součást běžné pracovní náplně. **Informace** o poskytování vzdělávání na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU je třeba proaktivně šířit a je třeba podporovat účast.

Vedoucí představitelé a přední členové justičních profesí by se měli podílet na vytváření skutečné kultury vzdělávání. K tomu, aby se z justičních a profesních subjektů staly **učící se organizace**, v nichž je vzdělávání vnímáno jako investice, a nikoli jako odvádění pozornosti od každodenní práce, je nutná změna přístupu.

Sítě odborníků na právo EU

Odborníci z praxe v oblasti justice nemusí znát právo EU podrobně, musí jej však dodržovat, když to bude nutné. Měli by mít možnost spolehnout se na **kolegu**, který může poskytnout **odborné znalosti a pomoc v oblasti práva EU** při zajištění plné soudní nezávislosti a který patří do sítě vytvořené za tímto účelem na vnitrostátní úrovni. To je uznávaná přidaná hodnota vnitrostátních sítí soudních koordinátorů práva EU.

Jedinečná role Evropské sítě pro justiční vzdělávání

Evropská síť pro justiční vzdělávání má nejlepší předpoklady k tomu, aby prostřednictvím svých členů koordinovala vnitrostátní vzdělávací činnosti v oblasti práva EU a rozvíjela přeshraniční vzdělávání soudců a státních zástupců, včetně jejich výměn⁴³. Jejich devět „zásad justičního vzdělávání“⁴⁴ se stává globálním měřítkem dobrého justičního vzdělávání. Potřebuje stabilní a řádné financování.

Aktéři na úrovni EU jsou zásadními šířiteli informací

Akademie evropského práva (ERA) a **Evropský institut veřejné správy (EIPA-Lucemburk)** pomáhají sjednotit znalosti o právu EU. Měly by dále rozšířit poskytování vzdělávání, zajistit kvalitu svých činností a podporovat přenositelnost svých výstupů.

Klíčovou roli při zlepšování vzdělávání v oblasti práva EU hrají také **sítě justičních pracovníků**, jako je **Rada advokátních komor a sdružení právníků v Evropě (CCBE)** pro právníky, **Rada notářství Evropské unie (CNUE)** pro notáře a **Evropská unie soudních vykonavatelů (UEHJ)** pro soudní vykonavatele. Jejich role je pro plné provedení této strategie zásadní, neboť zajišťují předávání a opětovné využití vypracovaných materiálů mezi

⁴³ Závěry Rady, Odborná příprava právních odborníků: nezbytný nástroj pro konsolidaci *acquis* EU (2014/C 443/04).

⁴⁴ http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_CS.pdf

svými členy a podporují vnitrostátní zavádění vzdělávacích činností. Výměna zkušeností mezi poskytovateli vzdělávání z různých členských států by jim měla umožnit reagovat na mezery v poskytování vzdělávání, inovovat a stavět na osvědčených postupech s prokázanými výsledky.

Důležitou roli šířitelů informací hrají také **evropské sítě justičních pracovníků** se zaměřením na jednotlivé oblasti práva EU.

Podpora Komise

Komise podpoří **vysoce kvalitní vzdělávací projekty s evropským rozměrem** prostřednictvím programu Spravedlnost a dalších příslušných programů financování⁴⁵. Bude podporovat vzdělávání pro šířitele informací, včetně školitelů, a napomáhat rozvoji přeshraničních konsorcií poskytovatelů vzdělávání. Bude dále propagovat práci sítí zapojených v této oblasti, povzbuzovat jejich spolupráci prostřednictvím konferencí a podporovat využívání moderních technologií a portálu evropské e-justice.

Komise podpoří **projekty zaměřené na prioritní oblasti EU**, testování nových nápadů a řešení konkrétních potřeb *ad hoc*. Zvláštní pozornost bude věnovat hodnocení potřeb vzdělávání a udržitelnosti výsledků. Bude vyžadovat, aby poskytovatelé využívající spolufinancování EU udělali více pro zajištění trvalého charakteru vzdělávání a dalších výstupů. Využije všechny prostředky podle finančního nařízení ke zjednodušení přístupu k financování z EU, včetně procesů podávání žádostí a řízení grantů⁴⁶.

Zacílení na justiční pracovníky mimo EU

Evropské justiční vzdělávání se zaměřuje na justiční odborníky v EU. V průběhu let se však spolupráce rozšířila na **kandidátské země a potenciální kandidáty** na členství v EU a na další země, které projeví zájem seznámit se s justiční kulturou EU⁴⁷, a to s cílem zlepšit fungování jejich justičních systémů. Vzhledem k tomu, že kandidátské země a potenciální kandidáti⁴⁸ musí v rámci přípravy na přistoupení k EU upřednostnit práci zaměřenou na podporu demokracie, právního státu a dodržování základních práv, je pro ně důležité zejména vzdělávání v oblasti *acquis*, jež se týká právního státu.⁴⁹

V souvislosti s přeshraničním justičním vzděláváním podporuje Komise zejména účast odborníků v oblasti justice z regionu **západního Balkánu**. Podpora EU v tomto regionu je

⁴⁵ Patří mezi ně Komisí předložené návrhy nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterými se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) (COM(2018) 382), „Erasmus“: Program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport (COM (2018) 367), program Práva a hodnoty (2021 až 2027) (COM (2018) 383), Program pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE) (COM (2018) 385), Program EU pro boj proti podvodům (COM (2018) 386) a Nástroj předvstupní pomoci (NPP III) (COM (2018) 465).

⁴⁶ Viz pozn. pod čarou 4 (strana 44).

⁴⁷ Společné sdělení, Přezkum evropské politiky sousedství (JOIN(2015) 50 final); Politika Východního partnerství po roce 2020: Posilování odolnosti — Východní partnerství, které je přínosné pro všechny (JOIN (2020) 7 final).

⁴⁸ Sdělení Komise, Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán (COM(2020) 57 final).

⁴⁹ Závěry Rady o rozšíření a procesu stabilizace a přidružení (7002/20).

zaměřena na zajištění soudržnosti a udržitelnosti a řešení výzev na základě důkladného posouzení potřeb vzdělávání a přístupu zaměřeného na řešení problémů (spíše než na dárcovském přístupu). Měla by se dále posilovat strukturální spolupráce poskytovatelů justičního vzdělávání na západním Balkánu, a to jak na regionální úrovni, tak s EU. V případě potřeby by měla zahrnovat upevnění role Evropské sítě pro justiční vzdělávání, která je centrem odborných znalostí a mohla by podporovat budování kapacit a metodická vylepšení.

Lze usilovat o další synergie s iniciativami justičního vzdělávání financovanými z prostředků EU v **jiných zemích mimo EU**, zejména v Africe a Latinské Americe, a přispět tak k posílení demokracie, lidských práv a právního státu⁵⁰.

Udržitelnost

Bude důrazně podporováno šíření, provádění, opakované použití, aktualizace **vzdělávacích modulů, balíčků a publikací**, jako jsou příručky a pokyny, které jsou vytvořeny s podporou finančních prostředků EU⁵¹ a sdíleny poskytovateli vzdělávání na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU, stejně jako jejich přizpůsobení vnitrostátním souvislostem, a totéž bude platit pro vzdělávání zaměřené na šířitele informací, jako jsou školitelé.

Monitorování

Komise bude i nadále **podávat zprávy** o pokroku v oblasti vzdělávání justičních odborníků týkajícího se práva EU. Spolu se zúčastněnými stranami zváží možnosti zlepšení sběru a analýzy údajů.

⁵⁰ Na cestě ke komplexní strategii pro Afriku (JOIN(2020) 4 final); Latinská Amerika a Karibik: spojenými silami ke společné budoucnosti (JOIN(2019) 6 final).

⁵¹ Např. *Training guide on the rule of law for judges and prosecutors* (Vzdělávací příručka v oblasti právního státu pro soudce a státní zástupce) (http://www.ejtn.eu/PageFiles/16144/2019-056-Training%20guide-v5_FINAL.pdf); *Rule of law in Europe – perspectives from practitioners and academics* (Právní stát v Evropě – perspektivy odborníků z praxe a akademiků) (http://www.ejtn.eu/PageFiles/16144/2019-056-RoL%20Manual-170x240-WEB_FINAL.pdf), *EU environmental law training package* (Vzdělávací balíček v oblasti environmentálního práva EU) (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

Doporučení:

- **Všechny členské státy** – zřídit **vnitrostátní síť koordinátorů práva EU** pro soudce a státní zástupce, podporovat přeshraniční spolupráci mezi těmito sítěmi,
- **Ostatní justiční profese** – vytvářet podobné pozice na podporu vzájemného vzdělávání na pracovišti.

Opatření pro zúčastněné strany:

- **Evropská síť pro justiční vzdělávání** – poskytovat soudcům a státním zástupcům **kvalitní vzdělávání**, včetně elektronického učení, vycházet vstříc potřebám zaměstnanců soudů a znásobovat účinek výstupů na úrovni EU podporou vzdělávání v oblasti práva EU poskytovaného svým členům,
- **Sítě, poskytovatelé vzdělávání a organizace pro justiční pracovníky na úrovni EU** – dále podporovat, koordinovat a/nebo organizovat **přeshraniční vzdělávací činnosti**, včetně interaktivních on-line činností, a současně znásobit účinky vzdělávání.

Opatření pro Komisi:

- podporovat **spolupráci mezi zúčastněnými stranami** za účelem dosažení cílů této strategie,
- poskytnout finanční podporu **projektům EU vysoké kvality**, které **udržitelným** způsobem řeší konkrétní potřeby vzdělávání, a Evropské síti pro justiční vzdělávání prostřednictvím programu Spravedlnost,
- ve spolupráci se zúčastněnými stranami zavést vylepšený **monitorovací** systém.

8. ZÁVĚR

Tato strategie evropského justičního vzdělávání na období 2021–2024 stanoví rámec pro ambiciózní soubor klíčových opatření na podporu správného a účinného uplatňování práva EU. Jejím cílem je upevnit společnou evropskou justiční kulturu založenou na zásadách právního státu, základních právech a vzájemné důvěře.

Za účelem zajištění úspěchu strategie vyzývá Komise všechny zúčastněné strany (ministerstva spravedlnosti, rady pro soudnictví a státní zastupitelství, rady samoregulovaných povolání, evropská sdružení odborníků v oblasti justice, poskytovatele vzdělávání na vnitrostátní a evropské úrovni, orgány a instituce EU), aby se zavázaly k dosažení jejích kvantitativních a kvalitativních cílů.

Komise bude pravidelně monitorovat provádění strategie a spolupracovat s ostatními orgány EU, aby pro dosažení těchto cílů zajistila potřebnou politickou podporu.